

been bred from mining larvae in leaves of 'harendong merah' (= *Clidemia hirta*) growing on the Mount Gedeh slopes.

T. pipturi Fish. has been bred from mined leaves of a 'kilaleur' tree (most probably = 'laheuheur', *Pipturus repandus*).

Paratrachys kannegieteri Ob. appeared to live as a miner in the large, supple leaves of *Ficus septica* (the 'awar-awar' of the Javanese) in the teak forest of M. Java and of 'amis mata', another *Ficus* sp., in West Java.

Blaricum, Netherlands, Rotondeweg 2.

Skaife, S. H., *Dwellers in Darkness*. An Introduction to the Study of Termites. Longmans Green and Co, London. Price 25 shilling, 1955, 134 pp., 40 fig.

Het publiek wordt in dit boekje ingeleid in de merkwaardige bijzonderheden uit het leven der termieten, de oudste groep van sociale insecten. Dit geschiedt voornamelijk aan de hand van talrijke, originele waarnemingen over een bepaalde Zuidafrikaanse soort, „the black-mound termite of the Cape”, *Amitermes atlanticus*. Deze termiet behoort tot de hoogst ontwikkelde familie, de Termitidae, en maakt massief uitziende ronde nesten, die, wanneer de kolonies een zekere leeftijd bereikt hebben, voor driekwart boven de grond uitsteken, tot een hoogte van 20 cm en een breedte bij de basis van 30 cm. De nesten worden gebouwd met de excrementen, die aan de lucht snel opdrogen tot een cementachtige stof. De schrijver is in de gelukkige omstandigheid, dat hij bezitter is van 48 ha „veld” aan de Hout Bay, waar de soort voorkomt. Zo heeft hij de bewoonde heuveltjes, even buiten zijn deur, in de natuurlijke omgeving jaren lang kunnen bestuderen. Maar bovendien is hij er in geslaagd om complete nesten (die zonder veel moeite ongeschonden uit de grond gelicht kunnen worden), in zijn laboratorium over te brengen voor allerlei experimenten. Het basisvoedsel blijkt te bestaan uit rottende stengels van rietachtige planten, die behoren tot de familie Restionaceae. De observaties betreffen zulke belangrijke punten als de bouwwijze, eerste aanleg en groei van het nest, hoeveelheden voedsel die verbruikt worden, alarmsignalen, strijdwijze van de vechtdieren, het doorgeven van voedsel aan nestgenoten, het kaste-probleem, de vorming van de zgn. secundaire en tertiaire geslachtsdieren, en de gasten en parasieten in het nest. Enkele bijzonderheden over andere termietensoorten met geheel andere eigenschappen worden hier en daar ingevlochten.

Waar de schrijver algemene gezichtspunten behandelt of theorieën bespreekt, krijgt men de indruk, dat hij nog geen kennis heeft genomen van de jongste bijdragen op termitologisch gebied o.a. van Franse, Zwitserse en Duitse werkers. Hij geeft ook alleen verwijzingen naar enkele algemene werken. Referent vindt het voorts jammer, dat de schrijver geneigd is de zaken anthropomorfisch voor te stellen en te dramatiseren. Dit blijkt reeds uit de hoofdtitel van het boek en ook uit titels van hoofdstukken als: *Slaves of the State*, *Guardians of the Citadel*, *Tragic Nuptials* (sic!), *The Seat of Authority*. Waar de schrijver zich — volkomen terecht — kritisch toont over de onjuiste wijze van voorstellen van zaken door zijn landgenoot MARAIS (met zijn boek „The Soul of the White Ant”) en door MAETERLINCK (die in zijn „Vie des Termites” het milieu van de dieren, die hij nooit zelf waarnam, schildert als „tout est ténèbres, oppression souterraine, avarice sordide et ordurière, atmosphère de cachot, de bagné et de sépulchre”, etc. etc.) is het niet duidelijk, waarom SKAIFE zich heeft laten verleiden om ter wille van het publiek in zijn titels een soort sprookjessfeer te scheppen. Gelukkig is hiervan in de tekst zelf véél minder te merken en het boek is heel prettig geschreven, goed geïllustreerd met originele pentekeningen en tal van foto's. Men zal in geen andere verhandeling een dergelijke volledige beschrijving vinden van de levenswijze van een der „hoogstaande” termietensoorten. — KALSHOVEN.

Correction. In the article of Mr. D. HILLE RIS LAMBERS line 14 from below on p. 131 must be deleted.